

Буюк ва муқаддассан, мустақил Ватан!

Адолат ҳар ишда ҳамроҳимиз ва дастуримиз бўлсин!

ИНСОН ВА ҚОНУН

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИНИНГ ҲУҚУҚИЙ ГАЗЕТАСИ

2011 йил 17 май сешанба № 21 (748)

e-mail: info@press-iq.uz www.minjust.uz

Фахрия

Биз йигирма ёшдамиз!

“ВАТАН бу кўнгулдир”, дейди бобомиз Алишер Навоий. Дарҳақиқат, кўнгулга тегишли барча тушунчалар ватанга ҳам тегишлидир. “Онамни севаман” ёки “Она Ватанни севаман” дейишнинг аслида маънавий ўзаги бирдир. Бу ўзақ муҳаббатдир. Ватан фалсафаси — кўнгул фалсафаси даражасига кўтарилгандагина биз баралла “Ватандин ўзага ёр ўлмас...” деб айта оламиз.

Ватан бизнинг ўтмишимиз, бугунимиз ва эртанимиз. Ватан — айни пайтда илоҳий тушунча ҳамдир. Илоҳиёт бизга инсон тўрт унсурдан — ҳаво, tup-рок, олов ва сувдан яратилган, деб сабоқ беради. Шунинг учун биз мана шу тўрт унсурга каттик болганамиз. Бу унсурларни ҳар томонлама ўрганиб, Менделеев жадвалидаги барча моддаларни топдик ва ўзимизнинг ақлий салоҳиятимиз сабабли оламшумул кашфиётлар ва ихтиролар қилдик, тараққиётни бугунги даражага олиб келдик.

Адлия вазирлиги ташаббуси билан пойтахтимиздаги “Туркистон” саройида Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 20 йиллиги муносабати билан

“Мен буюк ва муқаддас Ватан фарзандиман” —

мавзуида байрам тадбири ўтказилди

МАЪЛУМКИ, Адлия вазирлиги томонидан жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтиришга қаратилган бир неча йиллик лойиҳалар амалга оширилмоқда. Бу айниқса, ёш авлоднинг ҳуқуқий саводхонлигини юксалтиришда катта аҳамият касб этмоқда. “Ҳуқуқ билимдонлари”, “Ёш ҳуқуқшунослар”, “Балли ҳуқуқшунослар” республика кўрик-танловлари ана шулар жумласидандир.

Этиборли томони, мазкур тадбирлар туфайли шу бугунгача 100 нафарга яқин ҳуқуқ билимдонлари аниқланди ва улар адлия идоралари томонидан қўллаб-қувватлаб келинмоқда. Ўз ишлари жорий йилнинг февраль ойида бошлаган “Балли ҳуқуқшунослар — 2011” республика кўрик-танловида иштирок этган ТДЮИ, ЎЗМУ, НамДУ, ЖИДУ жамоалари орасидан тўрт нафар ба-

калавр ва магистратура йўналиши бўйича битирувчилар танлаб олинди. Адлия идораларига ишга қабул қилиниши учун захирага олинганлиги ҳам истеъдодларга бўлган эътибордан далolatдир. Пойтахтимиздаги мухташам “Туркистон” саройида бўлиб ўтган тадбирда барча лойиҳаларда голиб бўлган жамоалар ўзларининг чиқишларини яна бир бор намойиш этишди.

Тадбирда мустақиллигимизнинг 20 йиллиги давомида эришилган ютуқлар ва амалга оширилган турли соҳадаги ислохотлар эътироф этилиб, “Буюк ва муқаддассан, мустақил Ватан” госяси илгари сурилди. Ёшларнинг мустақил фикр билдириш қобилияти юқорилиги, Ватанга бўлган садоқати ошиб бораётганлиги уларнинг чиқишлари ва фикрларида намоён бўлди.

Тадбир давомида ТДЮИ, ЎЗМУ, ЖИДУ талабалари томонидан тайёрланган байрам дастури намойиш этилди.

Адлия вазирлигининг биринчи лойиҳаларидан бўлган “Ҳуқуқ билимдонлари — 2011” беллашувига янги кашфиёт сифатида тан олинган Сирдарё вилояти Янгигер шаҳридаги академик лицей талабалари томонидан тайёрланган бадиий чиқишлар иштирокчилар ва томошабинларда катта таассурот қолдирди.

Яқунда Адлия вазирлиги, Тошкент шаҳар адлия бошқармаси томонидан ҳар бир иштирокчига эсдалик совғалари ва Фахрий ёрликлар тақдим этилди. Вилоят ҳудудларида ҳам худди шундай байрам тадбирларини ташкил этиш режалаштирилди.

Адлия вазирлиги Ахборот хизмати

Миннатдорчилик

Жамоатчилик яқиндан таништирилди

ДАВЛАТИМИЗ РАҲБАРИНИНГ 2010 йил 12 ноябрда Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги “Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси” мавзусидаги маърузасида белгилаб берилган қоидаларни ҳаётга татбиқ этиш юзасидан Қўшма мажлис аъзоларининг фикр-мулоҳазалари акс этган “Демократик тамойиллар ҳаётлиги таъминланади” сарлавҳали давра суҳбати “Инсон ва қонун” газетасининг жорий йил 12 апрель сонидан чоп этилди.

Ушбу давра суҳбатини уюштиришдан мақсад Президентимизнинг ахборот соҳасини ислоҳ қилиш, ахборот ва сўз эркинлигини таъминлаш борасида илгари сурган қонунчилик ташаббусларини, хусусан, ахборот олишнинг эркин ва тенг ҳуқуқлигини таъминлаш, давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятининг очқиллиги принципларини амалга ошириш, фуқаролик жамияти институтлари тизимида ОАВнинг ўрни ва ролини янада кучайтиришга қаратилган самарали ҳуқуқий механизмларни яратиш борасида олиб борилаётган ишлар билан кенг жамоатчиликни яқиндан таништиришдан иборатдир.

Мамлакатимизда ўзига хос нуфузга эга бўлган газетанинг мазкур кенг қўламли чиқишимиз фуқароларнинг қонун ижодкорлиги соҳасидаги ишларимиз билан яқиндан танишишлариغا имкон яратганидан мамнунмиз.

Бошқаруви органлари фаолиятининг очқиллиги принципларини амалга ошириш, фуқаролик жамияти институтлари тизимида ОАВнинг ўрни ва ролини янада кучайтиришга қаратилган самарали ҳуқуқий механизмларни яратиш борасида олиб борилаётган ишлар билан кенг жамоатчиликни яқиндан таништиришдан иборатдир.

Мамлакатимизда ўзига хос нуфузга эга бўлган газетанинг мазкур кенг қўламли чиқишимиз фуқароларнинг қонун ижодкорлиги соҳасидаги ишларимиз билан яқиндан танишишлариغا имкон яратганидан мамнунмиз.

Абдурашид ЖўРАБОВ, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Ахборот ва коммуникация технологиялари масалалари қўмитаси раиси

22 май — Халқаро биохилма-хиллик куни

Атроф-муҳит муҳофазаси

ЭКОЛОГИК ОНГ ВА МАДАНИЯТНИ ШАКЛЛАНТИРИШГА ҲАМ БОҒЛИҚ

АТРОФ-МУҲИТ инсон ҳаётининг, соғлигининг ва фаолиятининг биологик асоси бўлиб, унга нисбатан оқилона ва эҳтиёткорона муносабат талаб этилади. Булар ўз навбатида жамият аъзоларининг экологик онг ва маданияти қай даражада экани билан чамбарчас боғлиқ.

“ЭКОЛОГИК онг ва маданият” тушунчаси уч таркибий қисмдан ташкил топади, дейиш мумкин: биринчиси, экологик билим, яъни инсоннинг табиат тўғрисидаги, атроф-муҳит муҳофазаси билан боғлиқ муаммолар, табиат билан боғлиқ қарашлар ҳамда урф-одатлар тўғрисидаги тасаввур ва кўникмалар йиғиндиси; иккинчиси, экологияга бўлган муносабат, яъни ҳозирги кундаги экологик муаммоларга нисбатан бефарқ бўлмаган, табиий муҳитнинг ёмонлашувига қарши бўлган ва уни бартараф этиш йўллари ҳамда чораларини топишга тайёрлик; учин-

чиси, экологик ҳатти-ҳаракат, яъни ҳар кунги экологик ҳулқ-атвор.

Мустақиллик йиллари Ўзбекистонда 22 та бевосита, 50 дан зиёд билвосита экологик йўналишдаги қонунлар ва 4000 дан зиёд норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинди. Бу қонунларнинг асосий мақсади атроф-муҳитни муҳофазаси қилиш, экологик илм-фанни ривожлантириш, мавзуга оид билимларни кенг тарғиб қилиш, табиий тизимларни, уларнинг биологик ранг-баранглигини ҳамда

КОНЦЕПЦИЯ: устувор вазифалар

Жамоатчилик нazorати

фуқаролик жамияти институтлари ривожининг янги босқичи

БУГУНГИ норматив-ҳуқуқий атамалар базаси шунинг кўрсатишича, мамлакатнинг 40 дан зиёд меъёрий ҳужжатларида фуқаролик жамияти институтларининг жамоатчилик нazorатини амалга ошириш ҳуқуқи белгилаб қўйилган. Назорат функцияси, айниқса, касба уюшмалари, ўзини ўзи бошқариш органлари ва бошқа фуқаролик жамияти институтларининг фаолиятлари доирасида жуда аниқ намоён бўлади ҳамда қонунчилик меъёриларида ҳам маълум маънода тартибга солинган.

ЖУМЛАДАН, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 2-моддаси, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик ва Меҳнат кодекслари, “Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисида”ги, “Касаба уюшмалари, унинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг кафолатлари тўғрисида”ги, “Жамоат бирлашмалари тўғрисида”ги, “Нодавлат, нотижорат ташкилотлари тўғрисида”ги, “Фуқароларнинг муносабатлари тўғрисида”ги, “Хусусий уй-жой мулкдорларининг ширкатлари тўғрисида”ги, “Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги ва бошқа бир қатор қонунларнинг моддалари жамоатчилик нazorати фаолиятини амалга оширишнинг ҳуқуқий асосини ташкил этади.

Шунга қарамадан, Ўзбекистон Республикасининг соҳага дахлдор қонунчилигида жамоатчилик нazorатига фақатгина тартибга солиш тарзида ёндашилиб, унинг амал қилиш усул ва шакллари ҳамда бошқа таркибий қисмлари меъёрий-ҳуқуқий кўринишда ўз ифодасини топмаган. Бу эса “Жамоатчилик нazorати тўғрисида”ги Қонунни яратиш заруриятини тақозо қилади.

Президентимиз томонидан Олий Мажлис палаталари қўшма мажлисида илгари сурилган “Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси”да “Фуқаролик институтлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари ҳозирги кунда демократик қадриятлар, инсон ҳуқуқ ва эркинликлари ҳамда қонуний манфаатларини ҳимоя қилишнинг муҳим омилга айланмоқда, фуқароларнинг ўз салоҳиятларини рўйбга чиқариши, уларнинг ижтимоий, социал-иқтисодий фаолияти ва ҳуқуқий маданиятини ошириш учун шароит яратмоқда, жамиятда манфаатлар мувозанатини таъминлашга кўмаклашмоқда”, деб таъкидлангани баробарида жамоатчилик нazorати фуқаролик жамиятининг ажралмас белгиси эканлигига эътибор қаратилди.

Дарҳақиқат, фуқаролик жамияти институтлари давлат бошқаруви органлари устидан бевосита жамоатчилик нazorатини юритиши лозимлигини бугунги давр талаб этмоқда. Бунга қонуний асос яратилса, давлат бошқаруви органлари билан ушбу институтларнинг ҳамкорлиги мустақамланади, шунингдек, фаолият доираси кенгайди, масалаларга аниқлик киритилиши ва ошқоралик туфайли ноконуний ҳатти-ҳаракатларнинг йўли тўсилади, натижада тараққиёт тезлашади.

Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш Концепцияси ижросини таъминлаш мақсадида қабул қилинган Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 14 январдаги Ф-3562-сонли Фармойиши асосида фуқаролик жамиятини шакллантириш ва ривожлантириш соҳасида амалга оширилиши лозим бўлган ишлар юзасидан чора-тадбирлар Дастури ишлаб чиқилиб, унга кўра, “Жамоатчилик нazorати тўғрисида”ги Қонунни ишлаб чиқиш бўйича 23 кишидан иборат эксперт гуруҳи ташкил этилди. Фуқаролик жамиятини ўрганиш институтининг масъул котиби профессор М.Юлдашев раҳбарлигида ташкил этилган эксперт гуруҳи таркибидан Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари ва Сенатнинг аъзолари, Адлия вазирлиги, Бош прокуратура ва Ички ишлар тизими мутахассислари, фуқаролик жамияти институтлари ва нодавлат нотижорат ташкилотлари вакиллари, илмий-тадқиқот институтлари ва юридик олий ўқув юрталарининг етакчи мутахассис олимлари ҳамда оммавий ахборот воситаларининг вакиллари бор. Шу билан бирга Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг “Миллий тикланиш” демократик партияси фракцияси ва Демократик институтлар, нодавлат ташкилотлар ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари қўмитаси аъзолари ҳам ушбу Қонун лойиҳаси бўйича ўзларига ташкил этилган ишчи гуруҳлари томонидан ишлаб чиқилган лойиҳаларни эксперт гуруҳига тақдим этилди.

Таъкидлаш жоизки, “Жамоатчилик нazorати тўғрисида”ги Қонуннинг қабул қилиниши фуқаролик жамияти институтларининг давлат билан ўзаро алоқаларига доир муносабатларини яна ҳам аниқ ва равшан ифода-лаб беради. Бу бир томондан фуқароларнинг давлат ва мансабдор шахсларнинг фаолияти устидан жамоатчилик нazorатини амалга оширишга шароит яратса, иккинчи томондан давлат органлари фаолияти соҳасига асосиз аралашувлар ва манфаатлар қарама-қаршичилигининг олдини олади. Қонун давлат органлари ва мансабдор шахслар томонидан қабул қилинаётган инсон ва жамиятнинг ҳуқуқ ва эркинликлари ҳамда қонуний манфаатларига доир қарорларнинг аҳамиятлиги ва зарурийлиги даражасини ўсиши, ҳокимиятнинг эса очқил ва масъулиятли бўлишини таъминлайди.

Ушбу Қонуннинг қабул қилиниши билан давлат ва жамият муносабатларини тартибга солиб турuviчи бугун амал қилаётган қонунчилик меъёриларини қайта кўриб чиқиш, шунингдек, жамиятни модернизациялашга йўналтирилган янги қонунлар қабул қилиниши ва шу орқали фуқаролик жамияти институтлари фаолият доирасини кенгайтириш ҳамда унинг давлатга таъсир этишининг норматив-ҳуқуқий базасини кенгайтириш, шунингдек, давлатнинг ҳам жамиятга таъсир доирасини реаллаштириш ва ихчамлаштириш имкониятини беради.

Бизнингча, жамоатчилик нazorатини асосан фуқаролик жамияти институтлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари амалга оширса-да, бундай ҳуқуқ кўпроқ ўзини ўзи бошқариш органларига берилиши мақсадга мувофиқдир.

Жамоатчилик нazorати кўп қиррали ижтимоий ҳодиса сифатида жамоатчилик фикрини ўрганиш бўйича социологик сўровномалар ва кузатувлардан, шунингдек, нazorатнинг муайян харажатлар билан боғлиқ турларидан иборат бўлиши мумкинлигини эътиборга олган ҳолда уни амалга ошириш қисман давлат ҳисобидан ва қисман хомийлар ҳисобидан молиялаштирилиши мумкин.

Фуқаролик жамияти институтлари бугунги ва эртанги кунимизга ҳар қачонгидан ҳам масъулият билан ёндашадиган, халқимизнинг орзу-умидларини рўйбга чиқаришда амалий ишлари билан ёрдам беришга шай ташкилотлар мажмуаси сифатида жамоатчилик нazorатини амалга оширишда ишончли ҳамкор бўла олади. Бу эса, Юртбошимиз томонидан илгари сурилган Концепцияда белгилаб берилганидек, мамлакатимизда фуқаролик жамияти институтлари ривожининг янги босқичини бошлаб беради ва миллий давлатчиликнинг тараққиётида тарихий бурилиш ясади. Бу фуқароларимизда Ватан равақи, юрт тинчлиги ва фаровонлигига дахлдорлик ҳиссини янада кучайтиради ҳамда уларнинг ижтимоий фаолиятини оширади. Ўз навбатида, мамлакатимизнинг дунёнинг энг тараққий этган илгор давлатлари қаторидан муносиб ўрин эгаллашига салмоқли хисса қўлади.

Кодиржон ОДИЛОВ, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати

3

(Давоми. Боши биринчи бетда)

Ватандошларимизнинг номлари дунё тарихига олтин харфлар билан ёзилганлиги ҳеч кимга сир эмас. Соҳибқирон Амир Темур, Улугбек, Беруний, Ибн Сино, Ал-Хоразмий, Ал-Фарғоний, Бобур каби ватандошларимизни ким билмайди, дейсиз...

Ватан тушунчасини илмий тарзда кимёғлар шундай аниқлашди — инсон туғилган жойига тегишли сув хусусиятларини дунёнинг қай бурчида яшаса-да, бир умр олиб юраркан. Инсон танасидаги сув хос-

ниҳоят мустақиллигимиз асосини Президентимиз Ислам Каримовнинг иродаси ва қатъияти билан 1991 йилдан ўз мустақиллигимизни эълон қилдик. Демак, мустақил давлат, ҳур миллат бўлиб дунёга тик ва дадил қараётганимизга 20 йил тўлди. Демак, шу маънода "Биз 20 ёшдамиз" дейишга ҳақлимиз.

"Мустақиллик — бу ҳуқуқ демакдир", Президент Ислам Каримовнинг ўз вақтида айтган ушбу даъваткор сўзи ҳамон қалбимизда жаранглаб турибди.

Ўзбекистон мустақилликка эришган, ҳуқуқий давлатчиликка асос солинди. Ҳуқуқий дав-

латчиликнинг асосини фуқаролик жамияти ташкил этади. Фуқаролик жамияти эса ҳуқуқий муносабатлардан ташкил топади. Ҳуқуқий муносабатлар юридик ва жисмоний шахсларнинг ўзаро ўзвий ривожланиши учун жуда муҳим. Шунинг учун ҳуқуқий тарғибот дастлабки йиллариданок давлатимиз раҳбари И.Каримов: "... аҳоли ўртасида ҳуқуқий тарғибот ишларини жонлан-тирмак, аҳолини ўз ҳақ-ҳуқуқларини билиши, таниши ва амалиётда қўллаши учун ҳуқуқий тарғибот ишларини кенг йўлга қўймоқ айна муддаодир" дея қайта-қайта уқтириб келиши ҳамон давр талаби бўлиб турибди.

Илк бор тарғиботни Президентимизнинг ўзлари Олий Мажлисда туриб, Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги эълон қилинган тарихий кундан бошлаб берган эдилар. Юртбошимиз нутқини сукут билан эшитган халқ вакиллари "асрий жимглигини" бузишга ўзларидан куч топлаб турганида, Президентимиз Ислам Каримов баланд овозда

андазаларига мос технология, деҳқончиликда илмий асосланган омиллар юзга келди. Дунёда ўз ўрнини топишга интилган Ўзбекистон БМТ аъзоси бўлиб, ўз сўзига, ўз давлатчилигига, ўз тамойиллари ва қадриятларига эга давлат сифатида намоён бўла бошлади.

Президентимиз Ислам Каримов шахс ва жамият муносабатида ўзгариш бўлмай туриб, истиқболли келажакни белгилаш қийин кечилиши мустақиллигимизнинг дастлабки йилларидаёқ тўғри аниқлаб, "Мустақиллик — ҳуқуқ демакдир" шioriга ўз нутқларида эътиборимизни доимо

бир қатор ишлар жонланади. Президентимиз Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатнинг қўшма мажлисида "Демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш Концепцияси" мавзусидаги нутқидан ўзбек давлатчилиги ўзининг 20 йиллик тарихида мазмунан ва шаклан қандай демократик йўналишга эга бўлганлиги ва яна нималарни амалга оширишимиз шартлигини устувор вазифа қилиб белгилаб берди.

Ҳозир озод ва обод ўлка-мизда баҳор, кўнглида баҳор, шаҳар-қўшлоқларимиз кўр-кўра баҳор! "Биз йигирма ёшдамиз" — дея қувонч билан хайқирган кекса отахонга ҳеч ким ажабланмайди. Бешиқдаги гўдак ҳам "Биз йигирма ёшдамиз!" дейишга ҳақли! Бу ҳуқуқни ҳаммамизга мустақиллик берди, унинг асосини, халқ ва миллат раҳнамоси, Президент берди. Барча жаб-ҳалларда Ватанимиз мустақиллиги байрамига қизгин тайёр-гарлик қўрилмоқда. Бизни гурур ва шижоат улкан зафарларга чорламоқда. Ҳаммамиз

Лицензия ва маҳсулот

Ўроқда йўқ, мошоқда йўқ — хирмонда ҳозир

бўлган айрим кимсаларнинг тайёр маҳсулотга эга чиқишига чек қўйилмоқда

ИСТЕЪМОЛЧИЛАР фонограмма маҳсулотларини сотиб олишда, унинг сохта ёки ҳақиқий эканлигига ҳар доим ҳам эътибор беришар-майди. Бу ҳолат, албатта, у мусиқий ёки кино асар бўладими, ўғринча нуска кўчириб сотётган кимсаларга жуда қўл келади. Уларнинг фаоли-яти, бир томондан, белгиланган тартибда давлат рўйхатидан ўтиб, со-ликларни тўлайдиган тадбиркорларга зиён етказса, иккинчи томондан, муаллифлик ҳуқуқларининг қўпол равишда бузилишига олиб келади.

ВИЛОЯТИМИЗДА бу борадаги қонунбузилишларнинг олдини олиш, борасида Давлат солиқ идо-ралари ҳодимлари қатор тадбир-ларни амалга оширмоқда.

Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 29 июндаги "Гастроль-кон-церт фаолияти соҳасида солиқ солишни ва аудио-видео кассе-таларни тарқатишни такомил-лаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорига биноан жор-ий йилнинг биринчи чорагида ҳудудий Давлат солиқ идоралари томонидан 20 та назор-ат тадбири ўтказилди. Унга қўра, ноқонуний фаолият юритаётганли-ги сабабли 18 нафар жисмоний шахсдан 2284,0 та, яъни 4624,0 минг сўмлик аудио, видео кассеталар ва лазер дисклар ашёвий далил сиф-атида вақтинча олиб қўйилди. 7 нафар шахсга нисбатан 349,1 минг сўмлик маъмурий жарима қўлланил-ди. Қолган 11 та ҳолатдаги ҳужжат-лар ДСИнинг маъмурий амалиёт-лик бўлимида суд органларига юборил-ди. 3 нафар шахснинг гастроль-кон-церт фаолияти билан ноқонуний шуғу-ланиб юрганлиги аниқланди.

Қарорга биноан 2011 йил 1 ию-дан бошлаб гастроль-концерт фа-олияти билан шуғулланиш ҳуқуқи учун лицензия олувчи юридик ва жисмоний шахслар "Ўзбекинав" э-страда бирлашмаси томонидан бел-гиланган рейтинг гуруҳига қўра, табақалаштирилган миқдорларда давлат бож тўлайдилар ҳамда бюджет солиқлари ва маҳаллий со-лиқлар тўлашдан озод этиладилар.

Фаолиятини бошлаётган ижодий жамоалар ва ижрочилар томонидан гастроль-концерт фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқи учун лицензия олишда улар томонидан бож дав-лат рўйхатидан ўтказилган пайтдан бошлаб биринчи йилда бошлан-ғич ставка бўйича тўланади.

Гастроль-концерт фаолияти бил-ан шуғулланиш ҳуқуқи учун лицен-зия бериш тўғрисидаги аризалар қўриб чиқилганлиги учун йигирма-сумма тўлиқ миқдорда "Ўзбекинав" эстрада бирлашмаси мўлқим талаб қилиб олинганда депозит ҳисоб рақам-ларига ўтказилади, лицензия бе-рилганлиги учун давлат бож тўлиқ миқдорда "Ўзбекинав" эстрада бир-лашмаси уставига назарда тутил-ган тадбирларни амалга ошириш учун Миллий эстрада санъатини ривожлантириш ва мувофиқлашти-риш Кенгаши ҳузурдаги Эстрада санъатини ривожлантириш жам-ғармасига ўтказилади.

Жисмоний ва юридик шахслар белгиланган тартибда берилган

лицензиясиз гастроль-концерт фа-олиятини амалга оширишга ҳақли эмас.

Концертлар ва томоша тадбир-ларини ташкил этиш юридик шах-слар томонидан "Ўзбекинав" эс-трада бирлашмаси берадиган бир мар-таллик гастроль-концерт гувоҳ-номаси мавжуд бўлган тақдирда амалга оширилади.

Бир мар-таллик гастроль-концерт гувоҳномасини бериш тартиби Ўзбекистон Республикаси Мадани-ят ва спорт ишлари вазирлиги бил-ан биргаликда "Ўзбекинав" эс-трада бирлашмаси томонидан белги-ланади. Бир мар-таллик гастроль-концерт гувоҳномаси берилган учун вилоят марказларида энг кам ойлик иш ҳақининг 3 баравари миқ-дорда, бошқа аҳоли пунктларида энг кам иш ҳақининг 1 баравари миқдорда йигим ундирилади.

Йигим маблағлари "Ўзбекинав" эстрада бирлашмасига тушади ва ул-лардан бир мар-таллик гастроль-концерт гувоҳномасини бериш бил-ан боғлиқ харажатларни қоплаш-да фойдаланилади.

Фаолиятни лицензиясиз ва га-строль-концерт гувоҳномасисиз амалга оширган шахсларга нис-батан қонун ҳужжатларида белгилан-ган жазо чоралари қўлланилади.

Таъкидлаш жоизки, асосий ма-шаққат қоний фаолият олиб бе-раётган тадбиркорнинг лицензия-ланган маҳсулотни яратиш жара-идадир. Чунки лицензияланган маҳсулот тайёр ҳолга келгунга қадар бир неча босқичдан ўтади. Дастлаб ижрочи ёки муаллиф бил-ан шартнома тузилиб, ундан асар-ни кўпайтириш ва сотиш ҳуқуқи оли-нади. Шартномада сотилган маҳсу-лотнинг тушадиган даромаднинг маълум фоизи муаллифларга берилиши кўрсатилади. Бу ишни амалга ошириш учун қанча вақт, қанча меҳнат ва яна қанча сарф-харажат кетади. Бироқ, текинга ўрганган қаллоблар тайёр маҳсу-лотнинг бир донасини сотиб оли-шадими, ўғринча тарзда ундан миллион-миллион сўмлик даромад олишадими. Ташвишланарлиси, ҳали ишлаб чиқарувчининг маҳсулотни сотилмай туриб, ҳамма жойини унинг "нусхалари" эгаллаб олади.

Арзон нархларда чиқарилган маҳ-сулотлар эса харидорларни бе-фарқ қолдирмайди, албатта. Аммо ҳар қандай жиноий қил-миш учун жазо муқаррар эканли-гини унутмаслик лозим.

Қудрат ИГАМБЕРГАНОВ, Хоразм вилояти Давлат солиқ бошқармаси бўлим бошлиғи

Фахрия

Биз йигирма ёшдамиз!

Публицистика

саларини ўрганиб, инсоннинг ватани қаер эканлигини аниқ-ласа бўларкан.

Биз бир умр юрагимизда Ватан сурурини олиб юрамиз. Унда ота-онамиз, ёримиз, фарзандларимиз, яқинларимиз, дўстларимиз, боғимиз, даламиз, тоғларимиз, саҳро-ларимиз жилваси бизга соғинч ва тароват бериб туради.

Бу ўта қадим тарихи турфа воқеа-ходисаларга бой ҳудуд Ўзбекистон дея аталур. Мустақил Ўзбекистон давлатининг дунё сиёсий харитасида алоҳи-да ранг билан берилганлиги мана 20 йил тўлди. Ёш мустақил давлатимиз 20 ёшда. — Биз йигирма ёшдамиз.

Биз рамзий ва чин маъно-да "Биз йигирма ёшдамиз" демоқдамиз. Аслида, дунё би-ладики, ўзбек давлатчилиги тарихи қадим-қадимдан бори-б тақалади. Не-не талотум, қирғин-барот ва тўполонлар-га дош бериб, омон қолган халқимиз. Жумладан, сўнгги ис-тибод даври зулмидан ҳам ўзимизни асраб қолдик. Халқ-имиз 130 йил мустақил ту-зум таъбиби остида яшади ва

латчиликнинг асосини фуқаролик жамияти ташкил этади. Фуқаролик жамияти эса ҳуқуқий муносабатлардан ташкил топади. Ҳуқуқий муносабатлар юридик ва жисмоний шахсларнинг ўзаро ўзвий ривожланиши учун жуда муҳим. Шунинг учун ҳуқуқий тарғибот дастлабки йиллариданок давлатимиз раҳбари И.Каримов: "... аҳоли ўртасида ҳуқуқий тарғибот ишларини жонлан-тирмак, аҳолини ўз ҳақ-ҳуқуқларини билиши, таниши ва амалиётда қўллаши учун ҳуқуқий тарғибот ишларини кенг йўлга қўймоқ айна муддаодир" дея қайта-қайта уқтириб келиши ҳамон давр талаби бўлиб турибди.

Илк бор тарғиботни Прези-дентимизнинг ўзлари Олий Мажлисда туриб, Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги эълон қилинган тарихий кундан бошлаб берган эдилар. Юртбошимиз нутқини сукут билан эшитган халқ вакиллари "асрий жимглигини" бузишга ўзларидан куч топлаб турганида, Президентимиз Ислам Каримов баланд овозда

Мана 20 йилдирки, харака-тимизда, баракат бор... Бу йилнинг давомида бажарилган оламшумул ишларимизни ай-тиб адо қилиш қийин. Бу йил-лар давоминда мамлакатимиз тўлиқ модернизация қилинди. Ривожланишимиз беш тамо-ийли ишлаб чиқилди ва амал-га оширилди. Саноатда жаҳон

карашиб турди. Бу ҳикматли гапнинг мазмунини Ўзбекис-тон Конституцияси, байроғи, тимсоллари, шахс ва жамият ахлоқи, 500 дан ортиқ қабул қилинган қонунлар мазмуни муҷассам эканлигини ўйласак, тасаввуримизда замонавий ко-мил инсонни тарбиялашдек муҳим йўналишда қилинган

дилда, тилида, йиғинида "Ва-тан учун яшайлик" деган шиор. Бундан ортиқ ёруғ ифода, бундан ортиқ бахт-иқбол бўлиши мумкинми?

Шукур СОДИҚ, "Инсон ва қонун" муҳбири

Хорижий инвестиция

Мустаҳкам ишонч самарали фаолият юритишга рағбатлантиради

ПРЕЗИДЕНТИМИЗНИНГ 2002 йил 11 июндаги "Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилоятини кичик корхоналари ривожлантириш борасидаги Қўшма чора-тадбирлари тўғриси-да"ги Фармонига қўра, 2002 йилнинг 1 июлидан бошлаб ўзта жамғаримининг миқдори қанча-да 75 минг АҚШ долларига тенг бўлган ҳамда белгиланган бошқа шартларга жавоб берадиган корхоналар Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилояти ҳудудига янги барпо этиладиган ва Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги органларида давлат рўйхатига олинган лозим бўлган хорижий инвестициялар иштирокидаги корхоналар деб ҳисобланган.

АЙНИ ПАЙТДА Қорақалпо-ғистон Республикасида хорижий инвестициялар иштирокидаги 45 та корхона давлат рўйхатидан ўтказилган. Ҳозирги кунда ул-лардан 36 таси ўз фаолиятини амалга ошириб келмоқда.

Адлия вазирлиги томонидан бу турдаги корхоналарга ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш, му-аммоларини аниқлаш ҳамда уларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва тиклаш бўйича до-имий равишда мониторинглар

ўтказиб келинмоқда. Ўтган 2010 йилда аниқланган кам-чиликлар юзасидан мутасадди идораларга 8 та тақдимнома киритилиб, 19 нафар мансаб-дор шахс расман огоҳланти-рилди ва 4 нафари маъмурий жавобгарликка тортилди.

Хорижий инвестициялар иш-тирокидаги корхоналар раҳбар-лари ва инвесторлардан келиб тушган 8 та мурожаат мазмунан қўриб чиқилди, корхоналарга етказилган 126.566.784 сўм

моддий зарар суд орқали ин-весторларга ундириб берилди.

Аниқланган қонунбузилишлар юзасидан тегишли идораларга тақдимнома, огоҳнома ва курсат-дор шахс хатлари киритилди. Шунинг-дек, қонунбузилишга йўл қўйган 15 нафар мансабдор шахс ин-тизомий жазога тортилди.

Жумладан, "MSX AGRONAB" МЧЖ Қорақалпоғистон-Украина қўшма корхонаси бошлиғи К.Иниятовнинг курсатилган ҳиз-матлар учун шартнома шартла-

ри бажарилмаганлиги тўғриси-да 2010 йилнинг ноябрь ойида қилган мурожаати ўрганилди. Аниқланганча, 2009 йил 4 фев-раль кун "MSX AGRONAB" МЧЖ Қорақалпоғистон-Украи-на қўшма корхонаси ва "Янги-обод Само сервис СИЧК" кор-хонаси ўртасида маҳсулот ет-казиб бериш тўғрисида тузил-ган шартномага асосан мажур қўшма корхона "Янгиобод Само сервис СИЧК" корхонасига 70.000.000 сўмлик шартбат ет-казиб берган. Аммо шу кунга қадар "Янгиобод Само сервис СИЧК" корхонаси "MSX AGRONAB" МЧЖ Қорақалпоғистон-Украина қўшма корхонаси ол-диди қарзини тўламаган.

Ушбу ҳолат бўйича Наманган вилояти ҳўжалик судига 2010 йил 22 ноябрда 70.000.000 сўм асосий қарз ҳамда 35.000.000 сўм устам ундириш ҳақида да-во ариза киритилиб, суднинг 2011 йил 17 январда ҳал қилув қарори қабул қилинди.

Бир сўз билан айтганда, бун-дай саъй-ҳаракатлар инвестор-ларнинг ишончини мустаҳкам-лашга, самарали фаолият ю-ритишга рағбатлантиради.

Қазбек АРТИКОВ, Қорақалпоғистон Республикаси Адлия вазирлигининг бўлим бошлиғи

Адлия ёрдам берди — масала ҳал бўлди

АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ Инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бошқармаси ва унинг ҳудудий бўлимлари то-монидан инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъмин-лаш бўйича бир қатор ишлар амалга оширилди.

АНИҚ мисоллар билан фикримизни давом эттирсак. Изобоскан туманида яшовчи фуқаро Г.Қурбоновнинг туманда-ги "Пойтуғ" пахта тозалаш очиқ ҳиссадорлик жамия-ти мансабдор шахслари хатти-ҳаракатларидан норози бўлиб ёзган аризаси Андижон вилояти адлия бошқармаси ҳодимлари томонидан атрофлича ўрганиб чиқилди.

Аниқланишича, жамият-да фаррош вазифасида ишлаган фуқаро иш вақтида бахтсиз ҳодисага учраб, ногирон бўлиб қолган. Содир бўлган ҳодиса юзасидан тегишли тартибда далолатнома тузилиб, фуқарога 2-гурӯх ногиронлиги белгиланган. Бироқ, Г.Қурбоновга жамият томонидан тоvon пуллари ўз вақтида тўланмаган ҳамда унинг тиббий харажатлари тўлиқ

қопланмаган. Ўрганиш давомида "Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғри-сида"ги Қонуннинг тегиш-ли моддасига асосан, иш берувчи томонидан фуқаро-га 1.142.664 сўм тоvon пули тўлаш, протез қўйдириш ва бепул тиббий, ижтимоий ёрдам кўрсатиб бориш тўғрисида ҳужжат расмий-лаштирилди ҳамда алоҳида тиббиёт ходими бирикти-рилди.

Жорий йилнинг 1-чораги давомида инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш мақсадида вазирлик бошқармаси ва унинг ҳудудий бўлимлари томонидан тегишли идораларга 372 та тақдим-нома киритилган, шундан 327 та тақдимнома ижроси тўлиқ таъминланган. Биргина, Жиззах шаҳар халқ таълими бўлимига қарашли 16-сонли ўрта таълим мактабига ўқитув-чиларнинг иш ҳақлари,

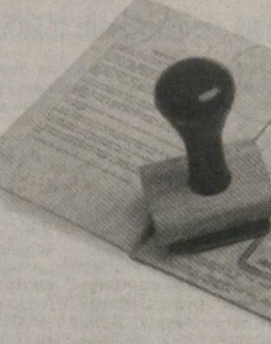
нафақа ҳамда таътил пулларидан 6 миллион 388 минг сўмдан ортиқ қарз-дорлик мавжудлиги аниқланди. Адлия бошқар-маси томонидан қонунбу-зилишларни бартараф этиш мақсадида шаҳар халқ таълими бўлимига киритилган тақдимномага асосан, қарздорлик тўлиқ бартараф этилиши таъмин-ланди.

Умуман, тақдимномалар натижасида 466 нафар айбдор шахс интизомий жавобгарликка тортилган. Суд идораларига 983 та даъво аризалари киритил-ган бўлиб, шундан 785 та даъво ариза судлар томонидан қаноатланти-рилган. Жумладан, Ўзбеки-стон Пахтачилик илмий тадқиқот институтининг Навоий филиали ишчи-си жорий йилнинг 16 февраль кунини адлия бошқармасига мурожаат қилиб, иш ҳақини ундиришда амалий ёрдам беришни сўраган эди. Мажур ҳолат атроф-лича ўрганилганда, қарийб 14 миллион сўмлик иш ҳақидан қарздорлик

борлиги аниқланди. Адлия бошқармаси томонидан фуқаролик ишлари бўйича Кармана туманлараро судига иш ҳақларини ундириш юзасидан даъво ариза киритилди, мажур даъво суд томонидан тўлиқ қаноатлантирилди.

Тоҳир САЙДОБОВ, Адлия вазирлиги масъул ходими

Адлия аралашгач...

Тадбиркор талаби қаноатлантирилди

Пайсалга солинган мурожаат оқибати бежавоб қолмади

ПСКЕНТ туманида фаоли-ят курсатаётган "Нуризам-Сервис" хусусий корхонаси-нинг иш юритувчиси Ф.Ба-ратов давлатлиги томонидан тадбиркорларга курсатил-ётган эътибордан руҳланиб, собиқ ширкат ҳўжалигининг бўш ётган оғир ва устоко-наси ўрнида тадбиркорлик фаолиятини ташкил этишга бел бошлади. Бу ерни ажра-тиб бериш юзасидан туман

ҳўкимлигига ёзган аризасига жавоб ололмаётганлиги боис Тошкент вилояти адлия бош-қармасининг "Ишонч телефо-ни"га мурожаат қилди. Вазирлар Маҳкамасининг 2009 йил 20 январдаги "Тош-кент вилояти ҳудудига юри-дик ва жисмоний шахсларга ер участкасини ажратиш ва ул-лардан мақсадли фойдала-ниш тўғрисида"ги 16-сонли ва 2009 йил 18 февралдаги "Тошкент вилояти ҳудудига юри-дик ва жисмоний шахс-ларга ер участкасини ажра-тиш комиссиясининг тартиб Низомини тасдиқлаш тўғри-сида"ги 45-сонли қарорлари-га асосан вилоятда тадбир-корлик мақсадлари учун ер участкаларни ажратиш Вази-рлар Маҳкамасида ташкил этилган маҳсус комиссия қарорига асосан амалга оши-рилиши белгиланган.

Шунга қўра, вилоят ҳоки-мининг 2010 йил 7 июндаги "Тошкент вилоятида юридик ва жисмоний шахсларга ер қонунчилиги, шаҳарсозлик нормалари ва қоидалари асо-сида Ер участкаларини бе-риш комиссиясининг Регла-менти тўғрисида"ги 159-сон-ли қарори қабул қилиниб, унга қўра, туман (шаҳар)

ҳўкимликлари қошидаги ко-миссиялар томонидан юри-дик ва жисмоний шахслар-дан тадбиркорлик фаолияти учун келиб тушган ариза ва мурожаатлар бир ҳафта му-ддат ичида қўриб чиқилиши ва натижаси бўйича ер ажратиш мақсадга мувофиқ деб топил-ганда ҳужжатларни вилоят комиссиясига қўриб чиқиб у-чун тақдим этиш ёки рад жа-воби бериб, бу ҳақда муал-лифга маълум қилиш лозим-лиги белгиланган.

Бироқ, Пскент тумани ҳўкимлиги қошидаги дои-мий ишловчи юридик ва жисмоний шахсларга ер тан-лаш ва ажратиш комиссия-си томонидан ушбу муддат-га амал қилинмасдан тад-биркорнинг мурожаатига жавоб берилмаган.

Президентимизнинг 2011 йил 7 февралдаги "Кичик бизнес ва хусусий тадбир-корлик йили" Давлат дасту-ри тўғрисида"ги Қарорига асосан жорий йилда тадбир-корликни қўллаб-қувватлаш-нинг комплекс дастури қабул қилиниб, унга қўра, тадбир-корларга қонуний шарт-ша-роитлар яратиш ҳамда ул-ларнинг фаолият кўрсатишига ҳар қандай қўринишдаги тў-

сиқлар, шу жумладан, тад-биркорлик субъектлари му-рожаатларини эътиборсиз қолдириш, уларда қўр-сатилган муаммоларни ва-қолат доирасида қонуний ҳал этмаслик давлат ташки-лотлари, корхона, муассаса раҳбарлари ҳамда мансаб-дор шахсларнинг ҳаракат-лари қонун ҳужжатларида белгиланган жавобгарлики келтириб чиқаришга сабаб бўлиши мумкинлиги ва бун-дай қонунбузилишга чек қўйиш лозимлиги белгилан-ган.

Вилоят адлия бошқарма-си томонидан ўрганиш да-вомида аниқланган қонунбу-зилишлар юзасидан Пскент тумани ҳўкимини номига тақ-димнома киритилди.

Унга асосан, тадбиркор-нинг мурожаати қўриб чи-қилиб, қаноатлантирилди ҳамда қонунбузилишга йўл қўйган туман ҳўкимлиги ҳуқуқшуноси Б.Ботирова нисбатан "ҳайфсан" инти-зомий чораси қўлланилди.

Сардор КАРИМОВ, Тошкент вилояти адлия бошқармаси масъул ходими

Мавзуга қайтиб

ГАЗЕТАНИНГ жорий йил 12 апрель сонидида чоп этилган "Гени ўзгартирилган маҳсулотлар инсон соғлигига хавф солиди...ми?" сарлавҳали суҳбат кенг жамоатчилик ўртасида қизиқлиқ уйғотди. Буни таҳририятга бўлаётган кўнгилроқлар, келадиган мақбулларда кўриш мумкин. Ҳуш, генетик ўзгартирилган маҳсулотлар инсон саломатлигига таҳдид солиши мумкин экан, бу хавфнинг олдини олиш учун давлатимизда қандай ишлар амалга оширилмоқда? деган савол қизиқтираётганлиги боис муҳбиримиз юридик фанлари доктори, профессор, ТДЮИ "Экология ва қишлоқ хўжалиги ҳуқуқи" кафедраси мудири Жуманазар ХОЛМЎМИНОВ билан суҳбатлашди.

— Жуманазар Тоштемирович, газетамизда чоп этилган генетик ўзгартирилган маҳсулотлар мавзусидаги суҳбат турли даражада баҳс-мунозараларга сабаб бўлди. Сиз ҳуқуқшунос олим сифатида ушбу долзарб масаланинг ҳуқуқий жиҳатларига аниқлиқ киритишга ёрдам берсангиз? — Аввало, шунинг таъкидлаб ўтиш жоизки, бу масаланинг ҳаётий, фалсафий табиати ўта нозик. Табиат, жамият ва инсон ўртасидаги мувозанатнинг бузилиши нафақат инсон, балки барча тирик организм ҳаётий унун ўта хавфли оқибатларни келтириб чиқариши мумкин. Масалан, турли кимёвий моддаларни қўллаш ёки радиация таъсирида сув, ер ва атмосфера ҳавосининг таркибий бузилиши тирик организм генетика-

ниши ва қай тарзда ҳаёт кечиришига боғлиқ экан.

Бу эса ўз вақтида номлари кўрсатилган экологик қонунларга ва тиббий қонунларга боғлиқ. Ген инженерлиги фаолиятини тартибга солишда Ўзбекистон Республикасининг "Фуқаролар соғлигини сақлаш тўғрисида"ги (1996 йил), "Давлат санитария назорати тўғрисида"ги (1992 йил), "Аҳолини сил касаллигидан сақлаш тўғрисида"ги (2001 йил), "Қон ва унинг таркибий қисмлари донорлиги тўғрисида"ги (2002 йил) ва бошқа бир қатор қонунлар ҳам алоҳида аҳамиятга эгадир.

— Хорижий мамлакатларда ген инженерлиги фаолияти билан боғлиқ қандай халқаро ҳуқуқий ҳужжатлар мавжуд?

— Маълумки, илмий-тадқиқотлар, ихтиро ва кашфиётлар инсон турмушини энгиллаштириш, унинг турмуш тарзини яхшилаш билан бирга унинг келажига катта хавф тугдириб, кутилмаган кулфатлар келтириши ҳам мумкин.

Масалан, А.Энштейн ихтиролари натижасида ясалган атом

хавфсизлик тўғрисида"ги (2001 йил), Қозғистоннинг "Озиқ-овқат маҳсулотларини сифати ва унинг хавфсизлиги тўғрисида"ги (2004 йил) қонунлари ҳам ушбу соҳа бугунги кунда кўпгина давлатлар ҳуқуқшуносларининг диққат марказида турганидан далолат беради.

— Республикаимизда ишлаб чиқарилаётган озиқ-овқат маҳсулотларида генетик ўзгартирилган маҳсулотлар қўлланилиши назорат қилинадими ва у қай йўсинда амалга оширилади?

— Ўзбекистон Республикасининг "Селекция ютуқлари тўғрисида"ги (1996 йил) Қонунининг 4-моддасига асосан, Республика Давлат патент идораси селекция ютуқларини ҳуқуқий муҳофаза қилиш соҳасидаги давлат сиёсати амалга оширилишини таъминлайди.

Республика Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигининг қишлоқ хўжалик экинлари навларини синаш давлат комиссияси, чорвачилик, наслчилик ишлари бўйича бош давлат инспекцияси талабномада кўрсатилган селекция ютуқларининг патентга лаёқатлигини экспертизадан ўтказди.

Умуман олганда, ген инженерлиги соҳаси билан боғлиқ муносабатларни лицензиялаш "Фаолиятнинг айрим турларини лицензиялаш тўғрисида"ги (2000 йил) Қонунининг 4-моддасига асосан, Вазирлар Маҳкамаси ҳамда лицензияловчи органлар амалга оширади.

Шунингдек, "Маҳсулотлар ва хизматларни сертифицилаштириш тўғрисида"ги Қонунининг (1993 йил) 5-моддасига кўра, Ўзбекистон Стандартлаштириш, Метрология ва сертифицилаштириш агентлиги — "ЎзСтандарт" Ўзбекистон Республикасининг миллий сертифицилаштириш органидир. У барча масалаларни ҳал қилишда Вазирлар Маҳкамаси билан келишилган ҳолда қарор қабул қилади.

Ген инженерлиги фаолияти билан боғлиқ муносабатларни назорат қилишда "Стандартлаштириш тўғрисида"ги (1993 йил) Қонун ҳам муҳим аҳамият касб этади. Мазкур Қонунининг 8-моддасига кўра, стандартларнинг мажбурий талабларига, стандартлаштиришга тааллуқли бошқа қонун ҳужжатларига риоя этилиши устидан давлат назоратини "ЎзСтандарт" агентлиги, Ўзбекистон Республикаси Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси, Ўзбекистон Республикаси Табиати муҳофаза қилиш Давлат қўмитаси, Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва уларнинг ҳудудий органлари, Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги, шунингдек, бошқа махсус ваколатли давлат бошқарув органлари ўз ваколатлари доирасида амалга оширадирлар.

Шунингдек, Қонунда кўрсатилган ҳолатларда Давлат божхона қўмитаси ҳам баъзи гени ўзгартирилган маҳсулотларни ноқонуний олиб чиқиш ва мамлакат ҳудудига олиб кириш билан боғлиқ жараёнларни назорат қилишга ваколатлидир.

— Айрим Европа мамлакатлари бозорига генетик ўзгартирилган маҳсулотларни олиб кириш тақиқланган, дейишди. Бунинг сабаби нимада?

— Умуман олганда, Европа мамлакатлари бозорига гени ўзгартирилган маҳсулотларни олиб кириш қатъиян тақиқланмаган. Айрим давлатларда бундай маҳсулотларни олиб кириш ва чиқаришда жиддий талаблар қўйилади.

Бир қатор ривожланган мамлакатлар, жумладан, Франция 2008 йилдан, Германия 2009 йилдан, Болгария эса 2010 йил 18 мартдан гени ўзгартирилган маҳсулотларни экишни тақиқловчи қонунлар қабул қилди.

2010 йил 13 июлда ушбу масалани Европа Иттифоқи комиссияси кўриб чиқиб, айрим тоифадаги маҳсулотлар етарлича илмий асосланмаганлиги сабабли уни ҳудудда тақиқлаб қўйиш ҳақида тақлиф берди.

Шу аснода, Европа, Хитой, Ҳиндистон ва Япония бундай маҳсулотларни ўз ҳудудларига олиб кирилишини тақиқлади.

Алоҳида таъкид шуки, ҳозирги кундаги демографик ҳолат ва инсонларнинг озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган эҳтиёжларини қондириш мақсади айрим мамлакатлари бундай маҳсулотлардан фойдаланишга ундамоқда. Масалан АҚШ, Аргентина, Эрон, Австрали, Ироқ, Мексика, Туркия, Уругвай ва Афғонистон мамлакатлари шулар жумласидандир.

Яна бир хусусиятли жиҳат шуки, АҚШ, Латин Америкаси ва Канада давлатлари қонунчилигида гени ўзгартирилган ўсимликлардан олинган маҳсулотларга ва озиқ-овқатларга тегишли стандарт асосида мажбурий махсус белгилар қўйиб сотиш ҳамда махсус баҳолаш жараёнидан ўтказиш лозимлиги аниқ кўрсатилган.

Қисқаси, гени ўзгартирилган маҳсулотларни истеъмол қилишда барибир эҳтиёткорлик лозим. Чунки табиий тузилган инсон боласи ёки нормал табиий муҳитда яшаётган инсон организми уларга етарлича мослашмаган. Ушбу маҳсулот турларини истеъмол қилиш инсон организмидида биологик ҳолат бузилишига сабаб бўлиб, турли касалликларга ҳам чалиниши, иммунитетнинг пасайиши ҳолатлари кузатилиши мумкин.

— Мамлакатимизда бу борадаги қонунчиликни такомиллаштириш ва янги қонунлар қабул қилиш ҳақида ҳам тўхталсангиз?

— Халқаро қонунчиликнинг бу соҳадаги тажрибаси шунинг кўрсатадики, мамлакатимиздаги миллий қонунчилик тизими дунё андазалари талаби даражасидадир. Бу ҳақда биз юқорида алоҳида тўхталиб ўтдик. Лекин ҳаётнинг ривожланиши бир қатор ҳуқуқий муносабатларни тартибга солишда янгича ёндашушни тақозо этади.

Бу жараён мавжуд амалдаги қонунларга қўшимчалар киритиш ва янги қонунлар қабул қилиш билан боғлиқ бўлиши мумкин.

Яқинда Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг Аграр ва сув хўжалиги масалалари қўмитаси, экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш масалалари қўмитаси, Экологик ҳаракат фаоллари, мутахассислар ва танқидчи олимлар, Соғлиқни сақлаш вазирлиги, "ЎзСтандарт" вакиллари иштирокида амалий семинар бўлиб ўтди. Ушбу семинарда ҳам мамлакатимизда мазкур йўналишга катта эътибор берилмаётгани ва юртимизда бирмунча ижобий ютуқлар қўлга киритилаётгани билан бир қаторда, ушбу соҳаларнинг қонунчилик базасини яратиш вақти келганлигига алоҳида тўхталиб ўтдик.

Табиатнинг ўзаро мутаносиблигини сақлаш, яъни ҳар бир нарсанинг табиийлигини таъминлаш ва ундан ўз ҳолида фойдаланиш табиат билан инсон ўртасидаги муносабатни таъминлашга ёрдам беради. Бу эса айнан гени ўзгартирилган маҳсулотларга ҳам тегишлидир.

"Инсон ва қонун" муҳбири Дилфуза ЭРҒАШЕВА ҳамда ТДЮИ магистри Ақром ИСМАТУЛЛАЕВ тайёрлашди.

Ҳуқуқий тарғибот:

адлия идоралари, давлат органлари ва жамоат ташкилотлари ҳамкорлиги

АЙНИ КУНЛАРДА "Инсон ҳуқуқлари — энг олий қадрият" мавзусида республикамиз бўйлаб ҳуқуқий саводхонлик ойлги тадбирлари давом этмоқда. Қашқадарё вилояти адлия бошқармаси томонидан ушбу ҳуқуқий саводхонлик ойлгини ўтказиш бўйича вилоят миқёсида тасдиқланган чора-тадбирлар режасига асосан жойларда вилоят ҳокимлиги, ҳуқуқ-тартибот идоралари, халқ депутатлари вилоят Кенгаши, бир қатор жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликда аҳоли, айниқса, ёшлар ўртасида кенг қўламли тарғибот ишлари олиб борилляпти.

ЯҚИНДА мазкур ҳуқуқий саводхонлик ойлги доирасида Қосон туманидаги нефть ва газ саноати касб-хунар коллежидида "Кучли ижтимоий сиёсат — инсон ҳуқуқларини таъминлашнинг муҳим омилли" мавзусида семинар йиғилиши бўлиб ўтди. Халқ депутатлари вилоят Кенгаши, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар вакиллари, коллежнинг ўқитувчи ва талабалари иштирокида ўтказилган ушбу семинар-йиғилишда инсон ҳуқуқларини таъминлашда

ижтимоий сиёсатнинг аҳамияти, юртимизда бу борада олиб борилаётган кенг қўламли ишлар хусусида, инсон ҳуқуқ ва эркинликларидида ҳимоя қилинишида прокуратура, адлия ва суд идораларининг ўрни ҳақида батафсил сўз юритилди.

Тадбирда ёшлар ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб олишди.

Шунингдек, ҳуқуқий саводхонлик ойлги доирасида Қашмаи туман ҳокимлиги ҳамда Қашмаи педагогика коллежидида тумандаги барча

мактаб ва коллежларнинг маънавият тарғиботи бўйича директор ўринбосарлари, ҳуқуқ фани ўқитувчилари ва талаба ёшлари иштирокида "Бола ҳуқуқлари — инсон ҳуқуқларининг узвий қисми" ва "Диний экстремизм инсон ҳуқуқларига хавф солиди" мавзусида ўтказилган тадбирлар ҳам йиғилганларда катта қизиқлиқ уйғотди.

Адлия вазирлигининг Ҳуқуқий тарғибот ва ҳуқуқий таълим бошқармаси

Атроф-муҳит муҳофазаси

Экологик онг ва маданиятни шакллантиришга ҳам боғлиқ

(Давоми. Боши биринчи бетда)

Ўзини ўзи тўғрилаш қобилиятини сақлаш ва қайта тиклаш, табиятдан фойдаланишни бошқаришнинг самарали иқтисодий методларини жорий этиш, экологик хавфсизликни таъминлаш, атроф-муҳитнинг ифлосланиш даражасини камайтириш, табиий муҳитни сақлашнинг механизмини такомиллаштиришга қаратилди.

Асосий қонунимизда ҳар бир фуқаронинг экология соҳасидаги уч асосий конституциявий мажбурияти мустақамланган. Булар: атроф-табиий муҳитга эҳтиёткорона муносабатда бўлиш; мулдан фойдаланишда экологик муҳитга зарар етказмаслик; ер, ерости бойликлари, сув, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси ҳамда бошқа табиий захиралардан оқилона фойдаланиш мажбуриятларидир. 1992 йил 9 декабрда қабул қилинган "Табиати муҳофаза қилиш тўғрисида"ги Қонунда ҳар бир шахсининг ўз саломадлиги ва келажак авлодининг саломадлиги учун қўлай табиий муҳитда яшаш, ўз саломадлигини атроф табиий муҳитнинг зарарли таъсиридан муҳофаза қилиш, атроф табиий му-

ҳитнинг аҳоли ҳамда уни муҳофаза қилиш юзасидан қўрилаётган чора-тадбирларга доир ахборотларни талаб қилиш ва олиш, экологик ҳуқуқбузарлик натижасида фуқаронинг соғлиги ва мулкига етказилган зарарни қоплашни талаб қилиш ҳуқуқлари белгиланган.

Ушбу ҳуқуқларнинг амалга оширилиши ва мажбуриятларнинг бажарилишини таъминлаш уларнинг аҳамияти ҳамда зарурати фуқаролар онги ва шурида, кундалик ҳаётида ўз аксини топиши билан узвий боғлиқ.

Давлатимиз томонидан атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва табиатдан фойдаланиш соҳасидаги норматив-ҳуқуқий базани ривожлантиришга, аҳолининг узлуқсиз экологик таълими, маданияти ва тарбияси тизимини такомиллаштиришга катта аҳамият берилмоқда.

Хусусан, "2008-2012 йилларда Ўзбекистон Республикасининг атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ишлари дастури" Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 20 октябрдаги қарори билан тасдиқланган "1999-2005 йилларда Ўзбекистон Республикасининг атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ишлари дастури"нинг мантикий давоми бўлди.

Президентимизнинг Олий Мажлис палаталари қўшма мажлисидаги маърузасида тақдим қилинган "Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси"да атроф табиий муҳитни ҳимоя қилиш таъминлаш тизимида нодавлат нотижорат ташкилотларнинг роли ва ўрини белгиланган ҳамда оширишга қаратилган "Экологик назорат тўғрисида"ги Қонунни қабул қилиш тўғрисидаги қонунчилик ташаббуси бу борадаги жамоатчилик назоратининг кучайишига хизмат қилади, албатта.

Табиий муҳит ва экологик хавфсизликни таъминлашнинг самарали ҳуқуқий механизмини, экологик таълим ва тарбия, аҳолининг экологик маданиятини ошириш тизимини ривожлантириш ва такомиллаштириш, бу борадаги билимларни мустақамлаш орқали келажак авлодларимизнинг экологик тоза муҳитда яшаш учун замин яратамиз.

Ўткир ХОЛИҚОВ, ТДЮИ магистри, Ирода САЛИМОВА, ТДЮИ талабаси

Эътибор

Эъзозлаш, ҳурмат кўрсатиш ҳар биримизнинг улғувор бурчимиз

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси Адлия вазирлиги, адлия органлари ва муассасалари, жумладан, Республика юристлар мажлисини ошириш маркази, Тошкент давлат юридик институти, Суд департаменти ҳамда ихтисослашган "Адолат" наشريётда Ичкини ҳаҳон уруши фахрийлари, соҳада узоқ йиллар меҳнат қилган нуруний отахон ва онахонларга Хотира ва кадрлаш қуни муносабати

билан эҳтиром кўрсатилди.

Тадбирларда юртимизда Президентимиз раҳнамолигида ёши улғу инсонларни ардоқлаш, уларга ҳамхўрлик ва эътибор кўрсатиш, ижтимоий ҳимоялаш масаласига алоҳида эътибор қаратилаётгани таъкидланди.

— Мустақиллик туфайли юртимизда инсон ва унинг манфаатлари, бахту саодати энг олий қадриятга айлан-

ди, — дейди меҳнат фахрийси Хамид ота Жалолов. — Бугун ҳаётимиз фаровон, юртимиз обод, файзли. Бунинг учун бир нафар шукрона айтаемиз. Мустақиллигимизга, ёруғ кунларимизга кўз тегмасин.

Тадбирларда уруш ва меҳнат фахрийларига байрам совғалари топширилди.

Адлия вазирлиги Фахрийлар кенгаши

Турмуш чорраҳалари

Келинни келганда кўр сепини ёйганда кўрми?

ЯҚИНДА кўшни маҳалладаги бир аёл тўй қилиб, қиз чикарди. Тўйга келган аёллар бўлажақ келинни кўриб:

— ҲАЛИ ёш эмасми қизингиз? — деб сўрашди онасидан.

— Раъно ёлғиз қизим. Тўй-томоша берай, деб ният қилганман. Ёшлиги қолди, 16 га тўлди, — деди қизнинг онаси.

Шу пайт дарвозадан қизнинг холаси кўринди. Қиз холасига пешовоз чиқиб, юз-кўзларидан ўпиб кўришар экан:

— Холаҳон, тўйимга ўттиз кўйлақлик мато келди, ўйга юртинг кўрсатаман! — деди қувониб...

пою-селлар учун хали навиҳол қизини турмушга беришга ошиқайтган унинг онаси эмасми? Бу она қизини бирор марта шифкор кўригига олиб бориб, "Қизим она бўлишга тайёрми?" деб қизидимкин? Турмушининг аччиқ-чучуқини кўрган она сифатида қизини ёнига олиб, ниҳо мажбуриятлари ва турмушининг оғир-енгилликлари ҳақида суҳбатлашганими? Албатта йўқ.

Бир кунлик тўй ўтади-кетди. Дабдаба-ю хашамлар ҳам унутулади. Зебу зийнатларнинг ҳам оҳори тўғрилади. Тўйдан сўнг эрнинг иссиқ-совуғи, қайнонанинг "мактаб"и бошланди.

Яқинда қабулимизга бир аёл қизини етаклаб келди. Қизга қараб юрагингиз ачишади. Ранги бир ҳол. Ёши 17 га ё кирган, ё кирмаган. Қўлида сўтга тўймаган чақалоги тинмай йилғарди.

— Қизимни бироз вақтлироқ эрга берибман, — дейди

онаси қўлидаги ёшини артиб. — Турмушга тайёр эмас экан. Бу ҳам етмагандек қайнонаси ҳам "меҳрибон" чиқиб қолди. Қизимни касалланд қилди.

Ёлғиз оналик даврасида келишибди.

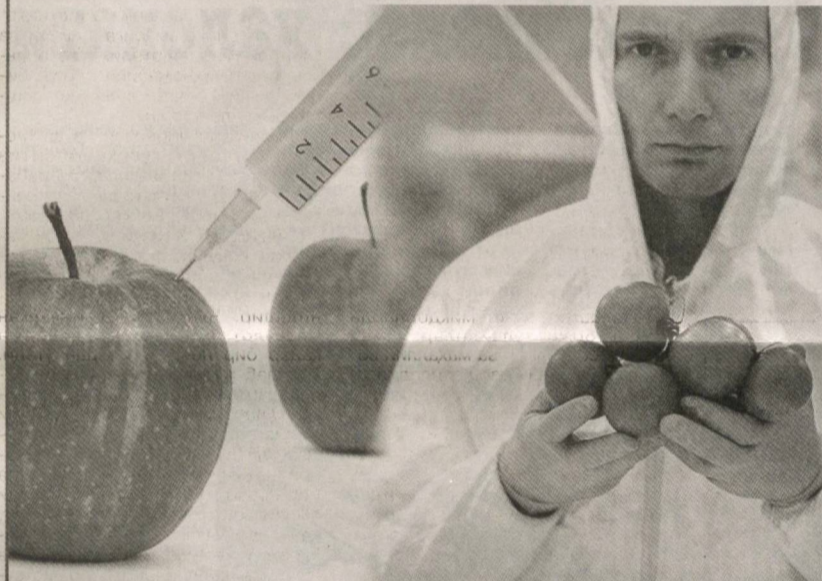
Афсус, фарзанд хою-хавас қурбонига айланмаб ўтирибди. Фарзандларимизнинг бахтини, тақдирини уларнинг оила қуриш сари қўйган илк қадамлари белгиланди. Бу қадамларни қўйишда энг хор шовилмаслик, йиллар давомида тайёргарлик кўриши, етти ўнча бир кесиб, ёшларнинг бахти баркамол бўлишига хизмат қилади. Зеро, биз ота-оналарнинг зиммасидаги бурч-вазифалар фарзандларимизнинг бахтли яшаш учун қаратилган бўлиши лозим.

Назира ЧОРИЕВА, Денов тумани ФХДЭ бўлими мудири

Гени ўзгартирилган маҳсулот

ёхуд яна табиий мутаносиблик хусусида

ТДЮИ "Экология ва қишлоқ хўжалиги ҳуқуқи" кафедраси мудири Жуманазар ХОЛМЎМИНОВ билан суҳбат

си, унинг ривожланиши ёки келажакда ирсиятига салбий таъсир кўрсатиши, кўплаб янги касалликлар келиб чиқишига сабаб бўлади. Масалан, АҚШнинг Янги Орлеан шаҳрида маълум вақтда ҳавонинг ифлосланиши аҳоли орасида бронхит астма касаллиги кўп тарқалишига олиб келган. Шунинг учун ҳам инсон биологик тур сифатида доим ташқи табиий ва ижтимоий муҳит омилларига мослашиб яшаш лозим. Инсон Ер юзидида 3 миллионга яқин биологик турлардан бири ҳисобланади.

Фикримизча, кўп йиллик эволюцион тараққиёт давомида шаклланган ўзига хос "маданий экран" инсонни ёввойи табиат шароитларидан ажратиб қўйган. Зеро, таъкидлаш жоизки, инсон бир вақтнинг ўзида ҳам табиат, ҳам жамиятнинг ажралмас қисми бўлиб ҳисобланади. У биологик ва социал мослашишга муҳтож ва биосоциал моҳиятга эгадир.

Демак, табиатга таъсир этиш натижасида экологик вазият бузиломқда. Бу эса ўз вақтида инсоннинг соғлигига, ҳайвонот, ўсимликлар дунёси ва бошқа тирик мавжудот генетикасига ҳам салбий таъсир этмоқда. Яна шунинг таъкидлаш жоизки, демографик ривожланиш, табиат қонунларига қарши бориш охирикўбат инсониятга озиқ-овқат билан таъминланишда ўзига хос муаммоларни юзага келтирмоқда. Бу эса кейинги пайтларда фан оламида "ген инженерлиги" деб аталаётган алоҳида тадқиқот йўналиши ривожига туртки берди ва бугунги кунда бу соҳада дунё мамлакатлари кўплаб қонунлар қабул қилмоқда.

— Мамлакатимизда генетик ўзгартирилган маҳсулотлар ва ген инженерлиги фаолияти билан боғлиқ қонунчилик ҳолати қандай?

— Шунинг алоҳида таъкидлаш ўринлики, ген инженерлиги ҳолати билан боғлиқ қонунчилик асосларида давлатимиз мустақилликка эришган жиддий эътибор берилга бошланди. Президентимиз ташаббуси билан бир қатор экологик қонунлар қабул қилиндики, улар бевосита ген инженерлиги фаолиятини ҳам ҳуқуқий тартибга солишга ёрдам беради.

Халқаро андазаларга мос, мамлакатимизнинг экологик ва географик хусусиятларини инобатга олиб, ген инженерлиги фаолиятини ҳам ўзида ифода этадиган ушбу қонунлар жумласига қуйидагиларни: "Табиати муҳофаза қилиш тўғрисида"ги (1992 йил), "Метрология тўғрисида"ги (1993 йил), "Маҳсулотлар ва хизматларни сертифицилаштириш тўғрисида"ги (1993 йил), "Наслчилик тўғрисида"ги (1995 йил), "Уруғчилик тўғрисида"ги (1996 йил), "Ўсимликлар дунёсини муҳофаза қилиш ва ундан фойдаланиш тўғрисида"ги (1997 йил), "Экологик экспертиза тўғрисида"ги (2000 йил) бир қатор қонунларни ва Божхона кодексини киритиш мумкин.

Умуман олганда, ген инженерлиги ва унинг ривожланиш жараёни юридик нуқтаи назардан кўпроқ инсон саломатлигини таъминлаш ва уни ҳар томонлама соғлом муҳитда яшаш ҳолатини баркамоллаштириш, экологик соф озиқ-овқатлар билан таъминлаш, узоқ умр кўриш ҳамда яшаш муҳитини яхшилашни назарда тутайди.

Бутунжаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти маълумотларига қараганда, инсон саломатлигининг 10 фоизи генетик омилларга, 5-10 фоизи экологик шароитга, яна шунча фоизи табиий ҳолатга, 75-80 фоизи эса овқатла-

бомбаси, А.Нобель томонидан яратилган динамит ва бошқалар фикримизга далил бўла олади.

Бундай фан янгиликлари айнан ген инженерлиги соҳасида ҳам ривожланиб бормоқда. Ген инженерлиги тарихига назар ташлайдиган бўлсак, бу борадаги қонун ҳужжатлари кеча ёки бугун пайдо бўлмаганига ғувоҳ бўламиз. Масалан, 1883 йилда қабул қилинган "Санация тўғрисида"ги Париж Конвенцияси, 1961 йил 2 декабрда Парижда қабул қилинган "Ўсимликларнинг янги навларини ҳуқуқий муҳофаза қилиш тўғрисида"ги халқаро Конвенция, "Биологик хилма-хиллик тўғрисида"ги, UNEP (1992 йил 5 июнда Рио-де-Жанейрода қабул қилинган) Конвенцияга 2000 йил 29 январда киритилган "Биологик хавфсизлик тўғрисида"ги Картахен Протоколи ва бошқа бир қатор халқаро ҳужжатлар мавжуд.

Юқорида ном зикр этилган халқаро конвенциялар асосида кўпгина мамлакатлар қатор қонунлар қабул қилганлар. Англиянинг "Чорвачилик ва селекция ютуғи тўғрисида"ги (1965 йил), АҚШнинг "Ўсимликларнинг янги навларини муҳофаза қилиш тўғрисида"ги (1970 йил), Германиянинг "Навларни муҳофаза қилиш тўғрисида"ги (1968 йил), Болгариянинг "Ўсимликларнинг янги навлари ва хайвонларнинг янги зотлари тўғрисида"ги (1996 йил), Литваннинг "Ўсимликларнинг янги навларини муҳофаза қилиш ва уруғчилик тўғрисида"ги (1996 йил), Молдаваннинг "Ўсимлик навларини муҳофаза қилиш тўғрисида"ги (1996 йил), Россия Федерациясининг "Ген инженерлиги соҳасидаги фаолиятини давлат томонидан тартибга солиниш тўғрисида"ги (1996 йил) қонунлари ушбу соҳани тартибга солишнинг ҳуқуқий асоси бўлиб хизмат қилади.

Бундан ташқари, Беларуснинг "Истеъмолчилар ҳуқуқларини муҳофаза қилиш тўғрисида"ги (

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ адлия бошқармаси томонидан фуқароларимизга ҳуқуқий хизмат кўрсатиш сифатини янада яхшилаш, уларга қулай шарт-шароитлар яратиш юзасидан бир қатор ишлар амалга оширилмоқда.

Замонавий, қулай ва шинам

янги ФХДЁ биноси ишга тушди

ЯҚИНДА Зангиота туманида ФХДЁ бўлими ва давлат нотариал идораси учун навабатдаги янги муҳташам бино қуриб фойдаланишга топширилди.

Туман марказида жойлашган янги ФХДЁ биноси 2-қаватдан иборат бўлиб, барча қулай шарт-шароит мавжуд, замонавий техника жиҳозлари ҳамда офис мебеллари билан таъминланган.

ФХДЁ биносида янги оила қураётган ёшлар учун оила ҳақидаги тушунчаларини янада бойитиш, халқимизга хос бўлган анъаналар ва қадриятлар ҳамда соғлом турмуш тарзи, шунингдек, хотин-қизлар ва никоҳдан ўтувчи ёшлар орасида мустаҳкам оила қуриш, соғлом болалар туғилиши ва тарбиялаш масалалари юзасидан тизимли асосда тарғибот-ташвиқот ишлари учун алоҳида маслаҳат хоналари ташкил этилди.

Адлия вазирлиги, вилоят ҳокимлиги ва туман мутасадди идора ходимлари иштирок этган тантанали очилиш маросимида сузга чиққан туман фаоллари давлатимиз томонидан фуқароларга, айниқса, ёшларга кўрсатилган улкан эътибор ва ғамхўрликлар учун миннатдорчилик билдирдилар.

Тождиддин УТЕПБЕРГЕНОВ,
Тошкент вилояти адлия бошқармаси
масъул ходими

Интернетдаги никоҳ

У бахт келтирадимиз?

НИКОҲ — муқаддас ришта. Унинг ўз қонун-қондалари мавжуд. Инсон ҳаётини бир-бирига боғлаб, умрбод яшаши айнан никоҳдан бошланади. Бир файласуф бу ҳақда тоғиб гапирган: "Никоҳдан ўтиш мажбурий эмас, лекин никоҳдан ўз ихтиёринг билан ўтганидан кейин унинг қонун-қондаларига бўйсуннишга мажбурсан". Ҳақиқатан ҳам никоҳ ўта масъулиятли ва шарафли вазифа. Бу борада шашма-шошарлик, бейўлов қилинган иш, ташланган қалтис қодам инсон ҳаётини ўчмас доғ қолдириши мумкин.

Мулоҳаза

Бу ҳолат миллатимиз, урф-одатларимиз, ақидаларимизга мутлақо ёт ва зид. Интернет орқали никоҳдан ўтишнинг ҳунук оқибатлари ҳақида ҳам ўйлаб кўриш керак. Булажақ турмуш ўртоғининг хулқи, унинг қандай тарбия олгани, дунёқарашини, муомаласини, ота-онаси, қавм-қариндошини, дўсти-биродарларини қим эканлигини билан мутлақ беҳабар турмуш қуриш кўз боғлаб ўрмонга киргандек гап.

Айрим ёшлар хорижликлар билан интернет орқали танишиб, қонуний никоҳдан ўтишнинг ёмон томони йўқ деб ҳисоблайди. Албатта, ҳар ким ўз ҳаётини ўзи белгилайди. Унинг ҳаётига арала-

шишга ҳеч кимнинг ҳаққи ҳам, ҳуқуқи ҳам йўқ. Лекин интернет орқали тузилган никоҳнинг салбий томонлари ҳақида тўхталиб ўтиш лозим. Кўп ҳолларда хорижлик куёвлар интернет орқали никоҳдан ўтган умр йўлдошини ўз мамлакатига олиб бориб, сотиб юбормоқда.

Аждодларимиз никоҳга масъулият билан қарашган. Амр Темур бобо-

миз айтганидек, етти авлоди, насл-насабини сўраб-суриштирган. Дунёга келган фарзанд ўз ота-онаси билан фахрланиши, насл-насабини, авлод-аждоди билан ғурурланиб, улғайиши шарт. Интернет орқали турмуш қуришга шайланган ёшлар шулар ҳақида ҳам ўйлаб кўришга мақсадга мувофиқ бўларди.

Насиба МАМАТКУЛОВА,
Самарқанд шаҳар никоҳ
уйи мудири,
Есаной ЭРГАШЕВА,
Нуробод тумани
ФХДЁ ходими

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги қуйидаги нотариус лавозимига ТАНЛОВ ЎТКАЗИШНИ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Тошкент шаҳрида

Сирғали туман 1-сон давлат нотариал идорасида 1 нафар

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги қуйидаги нотариус лавозимларига ТАНЛОВ ЎТКАЗИШНИ ҚАЙТА ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Қорақалпоғистон Республикасида

Нукус шаҳар 8-сон давлат нотариал идорасида 1 нафар
Тахياتош шаҳар 2-сон давлат нотариал идорасида 1 нафар

Андижон вилоятида

Андижон шаҳар 7-сон давлат нотариал идорасида 1 нафар
Андижон шаҳар 10-сон давлат нотариал идорасида 1 нафар

Қашқадарё вилоятида

Қарши шаҳар 3-сон давлат нотариал идорасида 1 нафар
Қарши шаҳар 6-сон давлат нотариал идорасида 1 нафар

Наманган вилоятида

Наманган шаҳар 13-сон давлат нотариал идорасида 1 нафар
Уйчи туман 1-сон давлат нотариал идорасида 1 нафар

Самарқанд вилоятида

Пастдарғом туман 2-сон давлат нотариал идорасида 1 нафар

Танловда қатнашиш учун қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилиши лозим:

- 1. Комиссия номига ариза;
- 2. Паспорт нусخаси;
- 3. Белгиланган шаклда тўлдирилган шахсий варақ;
- 4. Меҳнат дафтарчасининг нотариал ёки иш жойида тасдиқланган нусхаси;
- 5. Талабдорнинг малака имтиҳонини топширганлиги тўғрисида Малака комиссиясининг қароридан кўчирма (малака имтиҳонини топширган, лекин нотариус лавозимига уч йил мобайнида ишлаган талабдорлар эса малака имтиҳонини қайта топширганлиги тўғрисида Малака комиссиясининг қароридан кўчирма);
- 6. Охириги иш жойидан берилган меҳнат фаолияти тўғрисидаги тавсифнома.

Танловда йигирма беш ёшдан кичик бўлмаган, олий юридик маълумотга, юридик мутахассислик бўйича қандайдир иш стажига эга бўлган, шу жумладан, белгиланган тартибда стажировкани ўтаган, малака имтиҳонини топширган Ўзбекистон Республикаси фуқароси иштирок этиши мумкин.

(Ҳужжатларни тақдим этишнинг охириги санаси 2011 йил 16 июнь)
Манзил: Тошкент шаҳар, Сайилгоҳ кўчаси, 5-уй.
Телефонлар: (8-371) 233-44-48, 236-78-52, (ички) 183, 184, 185.

“АСАКА” ДАВЛАТ АКЦИЯДОРЛИК ТИЖОРАТ БАНКИ (ОЧИҚ АКЦИЯДОРЛИК ЖАМИЯТИ)

2011 йил республикамизда “Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик йили” деб эълон қилинганлиги муносабати билан кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектлари ўртасида “ЭНГ ЯХШИ ҚИШЛОҚ ЛОЙИҲАСИ” танловини

ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Танловнинг асосий шартлари ва талаблари

1. Танлов иштирокчиси:	Тадбиркор аёллар, оилавий тадбиркорлик субъектлари, микрофирмалар, кичик корхоналар, шахсий ёрдамчи, деҳқон ва фермер ҳўжалиқлари, шунингдек, кичик тадбиркорликнинг бошқа субъектлари ҳамда таълим муассасалари битирувчилари.
2. Лойиҳа қиймати:	125 миллион сўмгача
3. Лойиҳани амалга ошириш муддати:	5 йилгача
4. Лойиҳага қўйилган асосий шартлар:	— лойиҳа ташаббускорининг ўз маблағлари билан иштироки — лойиҳа қийматининг 25 фоизидан кам бўлмаган миқдорда; — банк талабларига жавоб берадиган ҳар қандай ликвид таъминот турлари, жумладан, кредит ҳисобига сотиб олинмаган асбоб-ускуналар, кредит суммасининг 125% кам бўлмаган миқдорда; — ишлаб чиқариш соҳасидаги энг яхши қишлоқ лойиҳаси бўйича қандайдир 5 та янги иш ўрни яратилиши ва бир йиллик тайёр маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми 200 миллион сўмдан кам бўлмаслик; — хизмат кўрсатиш соҳасидаги энг яхши қишлоқ лойиҳаси бўйича — қандайдир 3 та янги иш ўрни яратилиши ва бир йиллик хизмат кўрсатиш ҳажми 150 миллион сўмдан кам бўлмаслик; — лойиҳа асосан қишлоқ ҳўжалик маҳсулотларини қайта ишлашга, мебеллар ишлаб чиқаришга, шарбат ва ширинликлар тайёрлашга, ёғочни қайта ишлашга, металл буюмлар, пластмассадан ясалган буюмлар тайёрлашга, миллий матоларни қўлда тўқишга, яқна тартибда кийим-пойабзал тикиш ва таъмирлашга, тиббий хизматлар кўрсатишга, автомобиллар ва машиналарнинг таъмирлаш устанчалари, стоматология хоналари ташкил этиш ва бошқа ишлаб чиқариш ҳамда янги хизмат турларини жорий этишга йўналтирилган бўлиши керак.
5. Лойиҳани баҳолаш мезонлари:	Қишлоқ ҳўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш, янги маҳсулотлар ишлаб чиқариш ва янги хизмат турларини жорий этиш, шунингдек, узок ва бориш қийин бўлган ҳамда меҳнат ресурслари ортиқча бўлган туманларда жойлашган кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларининг лойиҳалари устувор имкониятга эга бўлади.
6. Танлов ғолибларига имтиёзлар:	Лойиҳани молиялаштириш учун кредит физи — Марказий банкнинг амалдаги қайта молиялаш ставкасининг 50 фоизи миқдоридан-йиллик 6% ва қимматбаҳо совғалар.
7. Лойиҳани тақдим этиш:	“Асака” банкнинг жойлардаги барча филиалларига
8. Ҳужжатларни тақдим этиш муддати:	2011 йил 31 июнга қадар
9. Танлов ғолибларини эълон қилиш муддати:	2011 йил 15 июлгача

“Асака” банк — тадбиркорлик тараққиётининг мустақкам таянчи!

“Асака” банк (ОАЖ) филиаллари кредит бўлимларининг телефон рақамлари:

Филиаллар номи	Телефон рақамлари	Филиаллар номи	Телефон рақамлари
Қорақалпоғистон филиали	8-361-223-72-59	Сирдарё вилояти филиали	8-367-225-28-61
Андижон вилояти филиали	8-374-224-56-98	Тошкент вилояти филиали	8-371-120-84-04
Асака филиали	8-374-233-35-05	Фарғона вилояти филиали	8-373-224-72-14
Фарҳод филиали	8-374-226-96-93	Марғилон филиали	8-373-237-60-71
Бухоро вилояти филиали	8-365-223-11-15	Олтириқ филиали	8-373-432-19-80
Бухоро шаҳар филиали	8-365-224-63-05	Кўқон филиали	8-373-552-61-01
Қашқадарё вилояти филиали	8-375-221-15-38	Хоразм вилояти филиали	8-362-226-96-03
Навоий вилояти филиали	8-436-770-21-28	Тошкент шаҳар филиали	8-371-120-83-00
Зарафшон филиали	8-436-573-18-80	Автотранспорт филиали	8-371-120-39-01
Наманган вилояти филиали	8-369-226-91-45	Шайхонтоҳур филиали	8-371-140-39-04
Самарқанд вилояти филиали	8-366-231-19-36	Юнусобод филиали	8-371-225-16-33
Афросиёб филиали	8-366-234-18-12	Сирғали филиали	8-371-257-87-55
Сурхондарё вилояти филиали	8-376-227-35-85	Жиззах вилояти филиали	8-372-226-34-90

Жиноятга жазо муқаррар

Оилавий наркотиқ бизнес ҳалокати

...Гулбаҳорнинг ташвиши етарли эди.

Узининг олти фарзандидан кўпроқ Дилнозага ачинарди. Унинг оиласи бузилди. Турмуш ўртоғидан ажрашиб, ёшгина Ширин билан қолди.

Гулбаҳор Илҳом ва Озод деган ўғиллари ва қизи Зарина билан яшарди. Қизи Дилноза ижарага квартира олиб чиқиб кетган бўлса-да, кўпроқ вақтини уникида ўтказарди.

Оилада катта ўғли Илҳомдан бошқа ҳеч ким ишлаган эди. У “ВАЗ-2106”да киракашлик қиларди. 2010 йил 14 июль оила ҳаётини остин-устун қилиб ташлади. Воқеалар Гулбаҳор билан Дилнозани судланувчилар курсисига етаклади...

— Эрталаб соат еттилар эди. Зарина ва Ширин билан нонушта қилаётган эдик, — сўзга кўрсатма берди Гулбаҳор Якубова, — Дилноза қайгадир кетди, деди Зарина.

Кўнгирак қилдим, биринчи соат Ширинга қарагин дедим. Мен шу кун Илҳомнинг никоҳ тўйига ширинликлар олиш учун Бахт шаҳрига бозорга бормоқчи эдим...

Унинг кўрсатмасига қараганда, шу кун Сирдарё шаҳридаги автостанцияга бориб, қизи Дилнозани учратиб қолган. Қизи унга бир кишидан қарз кўтариш учун Қозғистонга бормоқчилигини айтган. Буларнинг галини эшитиб турган бир тақсими, Қозғистонда буюм ва маҳсулотлар арзон, кетдик, сизларни божхона постигача олиб бораман, деган.

Яна бироз вақтдан сўнгра аёллар ва икки нотаниш йўловчи پوستа етиб келишди.

Одамлар кўп эди. Она йигирма беш ёшлар чама-

сидаги бир йигитнинг Дилнозадан кўз узмаётганлигини сезиб қолди. “Ўқиб қолисан, шекилли”. Жувон индамади.

Уларни олиб келган таксичи йигитга ишора қилиб, деди: “У телеграммани берди, ўша сизларни чегарадан олиб ўтади”.

Она билан қизи паспортларини кўрсатишиб, божхона ҳудудига ўтишди, декларацияни тўлдирди. Ходима буюмларни текширди. Жувоннинг сумкасидаги тугунчага кўзи тушди, очди, димоғига ўткир ҳид урилди. Ички кийимини юқорироқ кўтаришни сўради. Оёғига пакет боғланган эди. Ходима бошқаргани қақариш учун ташқарига чиққанда, жувон ўзини эшикка урди.

Қочқини тутиб, хонага олиб киришганда унинг оёқ кийими йўқ эди. Бу ҳақда сўрашганда “қочганимда йўқотибман” деб жавоб берди.

Оёқ кийимини бедапоядан топишди. Ўша жойда тугунча ҳам ётарди. Ходима иштирокида очиб кўришди. Иккинчи пакетда ҳам қуқунсимон ўткир хидли модда бор эди.

Сирдарё вилояти адлия бошқармаси жамоаси вилоят ФХДЁ архиви мудири Дилором Абдулаевага онаси Анбарой ДАДАБОВЕВанинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Сирдарё вилояти Ички ишлар бошқармаси эксперт-криминалисларининг ҳулосасига қара, далилий ашё сифатида олинган нарса “героин”

сени турмага тиқшмайди. Жувон рози бўлади. Улуғбекнинг кимлигини билмайди.

Г.Якубованинг таъкидлашича, қизда гиёҳвандлик моддаси борлигини билмаган. Билганида бунга йўл қўймайди. Чунки ўзи 2007 йилда шу бўйича судланган эди. Бунга қизига раво кўрармиди?

Аммо “Тезда етиб келинлар, 14 йилда бобонгизнинг дафн маросими бўлади” деган телеграмма қандай пайдо бўлганлигини тушунтириб беришолмади. Кейин маълум бўлишича, Қозғистонда уларнинг қариндошлари йўқ экан. Улар юзлаштирилганда чалқаниб қолдилар. Ёлгоннинг оёғи қисқа бўлади.

Якубова Гулбаҳор 1963 йилда Тожикистон Республикаси, Ленинобод вилояти, Ўратепа туманида туғилган. Содикова Дилноза 1986 йилда Сирдарё вилояти, Сирдарё шаҳрида туғилган. Улар Жиноят кодексининг 246-моддаси, 2-қисми, 273-моддаси, 5-қисмида қўзда тутилган жиноятларни содир қилишга айбланиди.

Суд ҳайъати судланувчилар ва гувоҳ кўрсатувчилар, далилий ашёларни ҳар томонлама ўрганиб, томонларнинг музокараларини эшитиб, айблов ҳукмини чиқарди.

Она илгари қасддан содир этган жиноятга қўл урганлиги учун хавfli рецедивист деб топилди. У ўн икки йилга озодликдан маҳрум қилиниб, жазони қаттиқ тартибда колонияда ўтати белгиланди. Қизи ҳам шу муддатга озодликдан маҳрум қилиниб, жазони умумий тартибда колонияда ўтайдиган бўлди.

Алия НУРИЕВА

Бухоро вилояти адлия бошқармасининг 2011 йил 3 майдаги 95-ум-сонли буйруғига асосан “Бухоро” адвокатлар ҳайъати адвокати Сайидов Тошпўлот Давронвичга адлия бошқармаси томонидан 2009 йил 21 сентябрда берилган ВН №000001 рақамли лицензиянинг амал қилиши ҳамда 2009 йил 25 июнида берилган адвокатлик мақоми, шунингдек, 001-сонли адвокатлик гувоҳномасининг амал қилиши Ўзбекистон Республикасининг “Адвокатура тўғрисида”ги Қонуни 16-моддаси ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2009 йил 9 мартдаги 60-сонли қарори билан тасдиқланган “Адвокатлик фаолиятини лицензиялаш тўғрисида”ги Низомга асосан тўғрилди.